

Lord Wright rekao da je "pomorsko pravo u pogledu spasavanja utemeljeno na načelima equitya", ali sudac pokazuje na to da mu nije naznačeno nijedno načelo equitya prema kojemu bi trebao odstupati od principa da nema revaloracije u postupku, a pri tome ističe "da sud koji vrši "equitable jurisdiction" nema prava postupati kako smatra da treba biti bez pozivanja na utvrđena načela". Isto tako ne smatra da pozivanje spasavatelja na to da se kod spasavanja mora poticati na spasavanje iz razloga javnog interesa /"public policy"/ ima osnova, jer sudac drži da je isto tako sigurno da vjerovnik mora dobiti sve što mu pripada i kod zahtjeva na isplatu novčane tražbine, kao i kod naknada štete za povredu ugovora ili iz vanugovornih obveza.

Pozivanje spasavalaca na financijsku stvarnost stoga je neumjesno, jer ono dolazi do primjene i na sva ostala područja prava na kojima je postavljeno načelo da pad vrijednosti funte nema učinka na visinu tražbine. Uostalom vrijednost spašene imovine takodjer se, prema precedentu "The Eastern Moon" /1927/, uzima prema datumu na koji je spasavanje dovršeno, i ona se pretvara u funte prema tome istom datumu.

Mogućnost da sučeva odluka, prema kojoj smatra da devaloracija funte ne može imati utjecaja na odluku o visini nagrade za spasavanje, može nepovoljno utjecati na upotrebu standardnog Lloydovog formulara o sporazumu o spasavanju u međunarodnoj praksi irelevantna je za njegovu odluku, ali sudac smatra da bi se tome moglo odmoći revidiranjem toga formulara u prikladnom smjeru. Medjutim sudac se uzdržao od toga da sugerira kakvom bi se to formulom moglo učiniti.

E. P.

ENGLJSKI APELACIONI SUD

Presuda od 9. X 1969.

Vijeće: Lord Denning M.R., Salmon L.J. i Karminski L.J.

"The Teh Hu"

Spasavanje na moru - Nagrada se iz proceduralnih razloga mora odmjeriti u funtama - Devaloracija, prema većini, ne utječe na visinu nagrade, koja ostaje kakva bi bila bez devaloracije u nominalnim funtama - Manjinsko stajalište suprotno tome

Protiv prvostepene presude, koja je izložena neposredno prije ove presude Apelacionog suda, uložena je žalba spasavalaca, koju je Apelacioni sud odbio većinom glasova.

Većina /LL.JJ. Salmon i Karminski/ stali su na stajalište da pravo u pogledu spasavanja nije različito u tom pogledu od prava common lawa, a s obzirom na equity naglasili su ono što je već i prvostepeni sudac rekao, naime da nema načela prema kojemu bi se mogla uvažiti devalvacija i još tome dodali su da je equity u sadanjem času još krući nego common law. Pozvali su se i na to kako je u pogledu sudara /dakle takodjer na području pomorskog prava/ primijenjeno u već spomenutom slučaju "Celia /Owners/ v. Volturno /Owners/" /1921/ isto načelo kao i u drugim slučajevima vanugovornih obveza u pogledu utjecaja devalvacije na iznos tražbine. Dopuštaju da je pravilo zapravo postupovne prirode, jer se presuda može izdati samo na funte, a ne na stranu valutu /kao u nekim drugim jurisdikcijama/, a što je izričito rečeno u "In re United Railways of Havana and Regla Warehouses, Ltd." /1961/. Vrhovni sud SAD u "Deutsche Bank v. Humphrey" /1926/ zauzeo je drukčije stajalište, naime da se primjenjuje tečaj dana na koji je započet sudski spor. Medjutim većinski suci nalaze da to načelo nije ništa pravičnije ni praktičnije od onoga koje zauzima engleska judikatura. Prema tome potvrdili su prvostepenu presudu.

Lord Denning u svojem kontravotumu konstatirao je da je prvostepeni sudac slijedio precedente common lawa, ali nalazi da je stanje common lawa nezadovoljavajuće, jer je ono stvoreno u vrijeme kad je funta bila stabilna valuta za koju se govorilo "da njenoj istinskoj i stalnoj vrsnoći nema prema pod nebom", no to zavidno stanje stvari davno je prošlo. Trebalo bi stanje prava promijeniti vodeći računa o novim situacijama. Pogotovo ne vidi Lord Denning razloga da se to stajalište proširi i na pomorsko pravo, a pogotovo ne na arbitraže na temelju Lloydovog formulara za spasavanje. Naime taj formular i londonsku arbitražu prihvaćaju osobe koje su najrazličitih državnih pripadnosti, jer žele da se njihovi sporovi riješe prema engleskom pomorskom pravu, ali ne i prema engleskom obveznom pravu. Pogotovo nitko dosad nije mislio na valutarno pitanje. Ako stranke govore o stranoj valuti /kao ovdje o dolarima i jenima/, onda treba da im se izreče pravorijek u tim valutama, a on ne vidi što bi moglo u tome arbitra spriječiti. Norveški, Njemački i talijanski sudovi mogu izricati presude u pomorskim stvarima u stranoj valuti, pa bi to mogli i engleski sudovi. Medjutim ako sudovi ne mogu to činiti, to još ne znači da ne mogu tako postupati Lloydovi arbitri. Uostalom i jamčevna pisma se predaju u dolarima i iz njih će se vjerovnik moći naplatiti ako dužnik ne ispuni obvezu. U ovom slučaju arbitar je morao izračunati vrijednost spašene imovine u dolarima ili jenima u vrijeme kad je spasavanje izvršeno, i onda odmjeriti nagradu a tim istim valutama. Ako dužnici ne bi platili, trebalo bi da se vjerovnik naplati iz datoga jamstva u dolarima /koje u ovom

slučaju postoji/. Nikakve potrebe nema da se funte uopće navode. Lord Denning smatra da bi trebalo uzeti da je pretpostavljeni uglavak stranaka /"implied term"/ u ugovoru o spasavanju prema Lloydovom formularu da se ima kod odmjerenja nagrade u funtama uzeti u obzir eventualna devalvacija, jer nijedna od stranaka nije o tome u ugovoru ništa rekla, no svatko tko bi pitao "a što biva ako funta promijeni vrijednost," dobio bi odgovor da to neće utjecati na vrijednost nagrade. Stoga je apelacioni arbitar ispravno smatrao da mora nagradu uskladiti s devalvacijom koja je uslijedila nakon izvršenog spasavanja. Lord Denning ne smatra da bi revizija Lloydovog formulara mogla ispraviti pogrešku primjene načela common lawa na ovo pitanje, jer je taj formular tako široko međunarodno prihvaćen stoga što su ljudi svih narodnosti "imali povjerenja da će postići pravedno rješenje u Londonu rješenjima engleskih arbitara", ali kad se jednom uskrati pravda, gubi se povjerenje. Jednom izgubljeno povjerenje teško se uspostavlja. "Ja ne bih izložio Lloydov formular tom riziku. Ja bih učinio u ovom slučaju ono što je pravedno, a ne ono što je nepravedno. Udovoljio bih žalbi."

S obzirom na tako oštro podvojena mišljenja, i s obzirom na važnost predmeta, vijeće je dopustilo da se podnese žalba Kući lordova.

E. P.

Bilješka. - Opće je poznato da se najveći broj spasavanja na svijetu odvije na temelju Lloydovog formulara, i da se i najveći broj arbitraža u tim predmetima odvija u Londonu. Isto tako je poznato stajalište engleskih sudova da devalvacija valute nema utjecaja na dospjele tražbine bilo koje vrste. Medjutim te odluke uglavnom su bile donesene u nepomorskim predmetima, a posebno takvih sporova još nije bilo u vezi sa spasavanjem. Prvostepeni sudac, iako za područje spasavanja nije bio ograničen nikakvim precedntima pa je prema tome mogao postupati kao u svim slučajevima "of first impression" na temelju općih načela prava i pravičnosti /ne u smislu grane prava "equitya", nego pravičnosti u običnom smislu/, našao je da je bolje da slijedi načela koja su u drugim granama prava postavljena. Pri tome je slijedio ta pravila ne vodeći računa o tome da su ona ipak proceduralnog značaj, jer polaze od toga da se presude mogu izricati samo u domaćoj valuti. Ne radi se dakle o materijalnompravnom nego o formalnompravnom načelu. Američki Vrhovni sud je modificirao donekle to načelo, ali i on je s obzirom na izricanje presuda u domaćoj valuti fiksirao i opet datum koji je različit od dana plaćanja /naime datum početka spora što bi u ovom slučaju dalo jednak rezultat s engleskim načelom/. Ovo je i razlog zašto su engleske i američke delegacije na unifikacijskim

konferencijama uvijek otklanjale fiksiranje nekog datuma koji bi bio mjerodavan za pretvaranje unifikacijske svote neke ograničene odgovornosti u domaću valutu. Međutim kod spasavanja nije samo pitanje da li uopće postavljeno načelo odgovara svrsi, nego je još možda važnija činjenica da se najčešće /kao i u konkretnom slučaju/ radi o strankama koje nemaju sjedišta na području funte i koje prema tome sasvim aleatorno postizavaju prednosti ili gubitke, i to kod spasavanja, u vezi s time što je funta devalvirala. Sigurno je ako ostane stajalište dviju iznesenih presuda, da spasavatelji neće više rado prihvaćati englesku arbitražu, jer im ta arbitraža ne može dopitati nagradu u nikakvoj drugoj vrijednosti nego samo u funtama i to prema datumu kad je actionata. Zbog toga je od velikog interesa kakvo će stajalište zauzeti Kuća lordova.

E. P.

APELACIONI SUD, Paris

Presuda od 22. I 1969.

Cie des Messageries c/a The indemnity marine insurance Co Ltd et Sté de la manutention de la Réunion

Prijevoz stvari morem - Brodareva i skladištareva odgovornost - Ambalaža - Brodar ne odgovara za štetu prouzrokovanu slabim stanjem ambalaže - Kod prosudjivanja pitanja o ispravnosti ambalaže treba uzimati u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja kao što su vrst tereta, način prijevoza, rizici kojima je roba bila podvrgnuta tokom putovanja itd. - Vreće od polietilena obložene s nekoliko papirnatih vreća nisu ambalaža podesna za prijevoz morem mlijeka u prahu, iako ta ambalaža može biti podesna za prijevoz u nekoj drugoj grani saobraćaja - Slagač ne odgovara za štetu prouzrokovanu slabom ambalažom - Slagač nije odgovoran kad prilikom preuzimanja tereta od brodara utvrdi u kakvom je stanju i količini robu primio

Brodar je 25. XI 1963. u luci La Palice ukrcao na brod teret mlijeka u prahu za otok Réunion. Brod je u luku odredišta stigao 9. I 1964. Mlijeko je bilo uvrećano u vrećama od poliestera koje su bile osigurane s nekoliko papirnatih vreća. Prilikom iskrcaja slagač je zajedno s brodarom ustanovio da je veći broj vreća više ili manje oštećen, te da određena količina mlijeka nedostaje. Ovo je isto nakon nekoliko dana utvrdio i primaočev vještak koji je uz to naveo i da je mlijeko sadržano u nekim oštećenim vrećama